

Kulturdepartementet

Postboks 8030 Dep
0030 OSLO

Saksbehandler: Hildegunn Bjørgen
Direkte tlf.: +47 21 04 58 70

Vår ref.: 16/6577-2
Deres ref.: 16/3894

Vår dato: 01.09.2016
Deres dato:

Om kunstens og kulturens kraft i hverdagsintegreringen - bestilling av innspill

Vi viser til brev av 22. juli der vi blir bedt om å komme med relevante eksempler på initiativer som fører til økt mangfold og integrering. Kulturrådet har i en årrekke drevet utviklingsarbeid og forvaltet programmer som fremmer kulturelt mangfold i kultursektoren.

Museumssektoren

Museene er geografiske spredte kulturelle møteplasser, og er svært velegnede regionale aktører i integreringsarbeidet. Flere museer har etablert samarbeid med asylmottak og norskopplæringstilbud, og mange har igangsatt prosjekter som relaterer seg til mangfold/ minoriteter/ integrering.

I 2015 lyste Kulturrådet ut prosjektmidler til museumssektoren innenfor fire satsingsområder, blant dem var *Program for museenes samfunnsrolle; demokrati, menneskerettigheter og refleksjon*. Programmet går fram til 2018 og det er gitt tilsagn om midler for hele perioden. Det kom inn flere søknader som omhandlet mangfold og integrering, også fra museer som ikke tidligere har arbeidet med dette. I programmet er det totalt 18 prosjekter. Av disse er det 10 prosjekter (8 institusjoner) som relaterer seg til mangfold/minoriteter/integrering. Disse prosjektene ble tildelt kr. 2 610 000 i 2015, kr. 2 390 000 i 2016, og de har fått tilsagn om 1 million i 2017. Av disse 8 institusjonene er det 4 som ikke har mottatt Kulturdepartementets brev om innspill. Disse institusjonene er: Anno museum, Det humanistiske fakultet(NTNU), Norsk Bergverksmuseum og Vardobaiki samisk senter.

Fagdager:

Kulturrådet arrangerte fagdagen «Museer som integreringsarena», i samarbeid med Oslo Museum 12. mai 2016. Fagdagen samlet over 100 deltagere og gav innblikk i mange av prosjektene som har integrering som tema. Enkelte museer får mangfoldsarbeid inn i strategier og planer.

Det er allikevel et stykke fram til at mangfold og integrering blir en selvfølgelig del av museenes virksomhet. Fortsatt blir integreringsarbeid ofte prioritert bort om det ikke følger ekstra prosjektmidler med tiltakene, og den demografiske sammensetningen i publikum og blant ansatte i museumssektoren reflekterer i liten grad befolkningen for øvrig. På fagdagen ble sektoren utfordret til å rekruttere personer med minoritetserfaring til museene. Det kan bidra til nye perspektiver, nye refleksjoner og ikke minst nytt publikum. Kulturrådet vil følge opp dette arbeidet blant annet gjennom aspirantordningen.

Konvensjonen om vern av den immaterielle kulturarven av 2003

Kulturrådet har ansvar for implementering av UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven i Norge. I implementeringen er det lagt vekt på fremme av urfolks og nasjonale minoriteters immaterielle kulturarv, og arbeidet med immateriell kulturarv er i stor grad integreringsfremmende.

Konvensjonen handler i stort om å verdsette egen og andres kultur, og bidra til samarbeid og samhandling både i landet og på tvers av landegrenser. Konvensjonens definisjon av begrepet immateriell kulturarv understreker at definisjonsretten til et uttrykk ligger hos kulturbærerne selv. Kulturbærerne har selv eierskap til kulturuttrykket ved å skape og videreføre uttrykket, og derigjennom definere det, og som det blir understreket i konvensjonen, skal utviklingen av feltet skje i samhandling med aktørene. Kulturrådet fremmer dette arbeidet gjennom utstrakt samarbeid med museer og ulike utøverorganisasjoner, som eksempelvis Norges Husflidslag, Senter for folkemusikk og folkedans, Norsk håndverksinstitutt, Norsk etnologisk gransking, Forbundet Kysten og andre kulturvernorganisasjoner.

I tråd med konvensjonen skal Kulturrådet tilrettelegge for gode demokratiske prosesser i implementeringsarbeidet. Immateriell kulturarv handler om kunnskap, praksiser og ferdigheter knyttet til dagliglivets kultur og er spesielt viktig for nye innvandrere som i liten grad relaterer sin identitet til materielle gjenstander. Deres erfaringer og perspektiver er verdifull kompetanse i det videre arbeidet på feltet.

Seminarer:

Kulturrådet har gjennomført seminar med urfolk og fire av fem nasjonale minoriteter. Målet med seminarerne har vært å få bedre kunnskaper om urfolks og nasjonale minoriteters immaterielle kulturarv.

Kulturrådet har planer om å gjennomføre lignende seminar med rom i 2017. Deretter vil det være aktuelt å gå videre med systematisert arbeid i form av seminarer og møter med andre marginaliserte grupper.

Fortegnelse over immateriell kulturarv:

Kulturrådet skal etablere en nasjonal fortegnelse over immateriell kulturarv i Norge. Denne skal etter planen åpne i februar/mars 2017.

Ved å etablere en nasjonal fortegnelse over immateriell kulturarv vil ulike kulturuttrykk bli synlige og kunnskapen som viser mangfoldet av immateriell kulturarv i Norge, samles og gjøres tilgjengelig. Fortegnelsen skal være åpen for alle og for å nå ulike grupper og utøvere er det viktig at den foreligger på flere språk. Slik kan en nasjonal fortegnelse også bli en del av et overordnet integreringsarbeid i Norge.

Aspirantordningen i kulturfondet – inkludering og rekruttering

Kulturrådet har ansvar for en aspirantordning på kunst- og kulturfeltet, jf. Meld. St. nr. 10 (2011-2012) *Kultur, inkludering og deltaking*. Ordningen, som har vært utlyst årlig siden 2012, er i dag inkludert som en egen

forsøksordning i Kulturfondet. Profesjonelle kunst- og kulturvirksomheter kan etter søknad få tilskudd til å ansette nyutdannede kunstnere eller kulturarbeidere med minoritetsbakgrunn, som er i etableringsfasen, i en aspirantstilling for ett år.

Formålet med ordningen er å bidra til at kulturinstitusjonene speiler mangfoldet i befolkningen ved i større grad å rekruttere kandidater med variert kulturell og sosial bakgrunn. Ordningen gir unge talenter mulighet til å utvikle seg, mulighet til å lære hvordan institusjonene arbeider og tilgang til viktige kontakter og nettverk. I tillegg drar institusjonene nytte av aspirantenes kunnskap og erfaringer. Ordningen omfatter også hospitering innenfor administrasjon, produsent- og arrangørvirksomhet. Det er i perioden 2012–2016 mottatt 162 søknader til ordningen, og det er bevilget totalt 9 millioner i tilskudd til 30 stipender. Ordningen vurderes gjensidig svært positivt av aspirantene og de store og små institusjoner eller virksomheter som i perioden har mottatt aspiranter.

Grunnet ordningens gode effekter har rådet for 2016 vedtatt å styrke tiltaket med ytterligere 5 stipender, slik at det for 2016 totalt tildeles 12. Aspirantordningen er et pilotprosjekt og skal etter planen evalueres i 2017.

Prosjekter med støtte fra Kulturfondet

Fra søknader til Kulturfondet er Kulturrådet godt kjent med at kunstnere i det frie feltet er opptatt av flyktningssituasjonen og spørsmål omkring migrasjon, ytringsfrihet og globalisering, og at dette tematiseres i nye kunstproduksjoner landet over. Kunstprosjekter som tar opp slike aktuelle temaer kan bidra til økt kunnskap, nyansert refleksjon, diskusjon og engasjement i offentligheten og blant medvirkende og publikum, noe som igjen kan fremme bedre integreringsklima i de enkelte lokalsamfunn.

Videre ser Kulturrådet en rekke eksempler på prosjekter der kunstnere og kulturaktører direkte involverer beboere på asylmottak, innvandrerdømt og andre minoritetsgrupper. Involveringen kan være i form av deltakelse i selve kunstproduksjonen, invitasjoner til å være publikum, eller engasjement som frivillige på festivaler og arrangementer.

Kulturrådet har tidligere sendt departementet eksempler på prosjekter som bidrar til mangfold og inkludering, men har ingen samlet oversikt. Prosjektene er støttet med midler fra mange ulike støtteordninger i Kulturfondet. Rådet har valgt å ikke lyse ut egne midler eller sette i gang egne programmer til formålet, men å behandle og vurdere søknader prosjekter som på ulike måter bidrar til inkludering og integrering innenfor eksisterende støtteordninger. Aktørene på det frie feltet arbeider gjerne uformelt og direkte med enkeltinstitusjoner og enkeltmennesker, og Kulturrådet vil peke på den betydningen slike små kulturaktørers virksomhet har for inkludering og integrering, ettersom de handler raskt og «nedenfra», og ikke er avhengig av store systemer eller ordninger.

Kreativt Europa

Kreativt Europa er EUs program for støtte til kunst- og kulturaktører og til kreative næringer i perioden 2014-2020. Her kan også norske aktører delta. I 2015 ble det i programmet lyst ut midler til integrering av flyktninger ved hjelp av kunst og kultur. Flere norske aktører viste interesse og søkte ordningen. Resultatene vil bli offentliggjort om kort tid.

Avslutningsvis understreker Kulturrådet betydningen av å inkludere frivillige organisasjoner på kulturarvfeltet i det videre arbeidet med kunstens og kulturens rolle i hverdagsintegreringen, og for eksempel som deltakere i rundebordskonferansen. Kulturrådet bidrar gjerne med innspill til hvilke organisasjoner som kan være aktuelle i en slik sammenheng.

Med hilsen

Brit Holtebekk
seksjonsleder

Hildegunn Bjørgen
seniorrådgiver

Godkjent og ekspedert elektronisk

ArkivReferanse:#c7521e87060d46b38131e00437c6f8212016006577#ACOS.WEBSAK#